

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	718
Land:	Tyrkiet
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Tyrkia – Statsborgerskap til syrere
Udgivet:	15. november 2024
Optaget på baggrundsmaterialet:	4. marts 2025

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Tyrkia

Statsborgerskap til syrere

15. november 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentesreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

This report concerns Syrians living in Turkey and their possibilities of obtaining Turkish citizenship, and the process leading to this. This process is described stage by stage. The report also reviews the circumstances under which a person might have his or her citizenship withdrawn, and critique of the authorities' policy.

Sammendrag

Dette temanotatet omhandler syrere bosatt i Tyrkia, deres muligheter til å få tyrkisk statsborgerskap, og prosessen som leder frem til dette, beskrevet skritt for skritt. Notatet ser også på under hvilke omstendigheter en person kan bli fratatt statsborgerskapet, samt kritikk av myndighetenes politikk.

Innhold

1 Innledning	6
2 Statsborgerskap i Tyrkia	6
2.1 Unntaksbestemmelsen	7
2.2 Generelle krav til søkere om statsborgerskap.....	7
3 Søke om statsborgerskap i praksis	8
3.1 Første trinn.....	8
3.2 Andre trinn.....	8
3.3 Tredje trinn	9
3.4 Fjerde trinn	9
4 Aksept eller avslag?	9
5 Syrere med tyrkisk statsborgerskap	9
6 Tilbakekall av statsborgerskapet	10
6.1 Eksempel på tap av statsborgerskap	10
7 Kritikk mot myndighetenes politikk	10
8 Referanser	12

1 Innledning

Våren 2011 brøt det ut et opprør mot det autoritære styret i Syria, slik det hadde gjort i andre arabiske land i det som ble kalt den arabiske våren. Etter hvert flyktet svært mange syrere til nabolandene. Tyrkia tok imot mer enn tre millioner, og syrernes legale status ble fort et tema. Landet har riktignok ratifisert FNs flyktningkonvensjon, men med et svært viktig forbehold: Flyktningstatus gir kun til personer som flykter fra Europa. Andre flyktninger som kommer til landet og søker beskyttelse, forventes å bli gjenbosatt i et tredjeland snarere enn å bli værende som flyktninger i Tyrkia (UNHCR u.å.a).

Fra og med høsten 2014 får syrere som søker beskyttelse i Tyrkia, midlertidig beskyttelse, Temporary Protection/TP, og dermed en regulert status. TP gir rett til utdanning, helsehjelp og gjør det mulig å søke arbeidstillatelse (Temporary Protection Regulation 2014).

Flyktninger i Tyrkia generelt og syrere spesielt har blitt et omstridt tema i Tyrkia. I forbindelse med de siste valgene, parlamentsvalg i 2023 og lokalvalg 2024, har anti-flyktning-retorikk blitt langt mer fremtredende enn tidligere (Oudeh 2023). Også det styrende AK-partiet under Erdoğan's ledelse har måttet ta dette inn over seg, og har lovet å redusere antallet syriske flyktninger betydelig, ved frivillige returer til områder i det nordlige Syria som kontrolleres av Tyrkia og deres syriske allierte (HRW 2024).

Tyrkiske myndigheter ga imidlertid statsborgerskap til 238 000 syrere frem til desember 2023 (Dünya 2023). Dette notatet beskriver den mest vanlige måten for syrere å oppnå statsborgerskap i Tyrkia på, ved bruk av den såkalte unntaksbestemmelsen.

Notatet er blant annet basert på et lengre intervju med en tyrkisk statsborger med syrisk opphav om vedkommendes opplevelser i denne prosessen. Kilden har tidligere bistått Landinfo med svært etterrettelig informasjon, og er anonymisert da spørsmålet om statsborgerskap til syrere, i økende grad er kontroversielt. Advokater og tyrkiske myndigheter har også bidratt med viktige opplysninger og innsikt, det samme har akademiske publikasjoner og avisartikler om dette etter hvert svært sensitive temaet. Spesielt Omer Kadkoys studie har vært sentral.

2 Statsborgerskap i Tyrkia

Det er forskjellige måter å oppnå tyrkisk statsborgerskap på, i henhold til landets statsborgerskapslov, enten ved å bli født av tyrkiske foreldre, ved å bli født i Tyrkia av statsløse foreldre, ved ekteskap med tyrkisk statsborger eller ved hjelp av unntaksbestemmelsen i loven (Turkish Citizenship Law 2018). Sistnevnte

dekker også muligheten for å bli statsborger ved å kjøpe eiendom verdt mer enn 400 000 amerikanske dollar (Russia Post 2024).

Mange syrere har blitt statsborgere ved ekteskap og eiendomsinvestering, men det store flertallet ved hjelp av unntaksbestemmelsen (Levkowitz 2023b).

2.1 Unntaksbestemmelsen

Det er etter paragraf 12 i statsborgerskapsloven de aller fleste syrere har fått statsborgerskap. Denne stipulerer at personer som «har bragt industrielle fasiliteter eller som har ytt eller forventes å yte en enestående service på det sosiale eller økonomiske feltet, eller i feltene vitenskap, teknologi, sport, kultur eller kunst og til hvem et overveid tilbud (om statsborgerskap) er gitt av de relevante ministerier» (Turkish Citizenship Law 2018).

Som det fremgår av lovteksten, er det tyrkiske myndigheter som selv tilbyr personer å søke om statsborgerskap. Kriteriene er ikke veldig klare, og det er derfor vanskelig å finne en 'profil' på hvem som får mulighet til å søke om statsborgerskap (Enab Baladi 2017). Landinfo er likevel kjent med at for eksempel leger og annet helsepersonell har vært blant dem som har blitt invitert til å søke (Kadkoy 2021, s. 71).

2.2 Generelle krav til søkere om statsborgerskap

Det fordres at personen som blir tilbudt å søke, oppfyller åtte krav som stilles til alle som vil søke om statsborgerskap (Turkish Citizenship Law 2018, §8):

- Være myndig og mentalt i stand til å ta selvstendige og informerte beslutninger innenfor rammen av hans/hennes nasjonale lover eller innenfor rammene av tyrkisk lovgivning hvis vedkommende er statsløs
- Være bosatt i Tyrkia i fem år, uten avbrudd, før hans/hennes søknad
- Ha intensjon om å slå seg ned i Tyrkia og vise dette med handling
- Ikke ha sykdommer som utgjør en fare for befolkningens helse
- Være en person med god moral
- Snakke tyrkisk på et adekvat nivå
- Ha en lønn eller profesjon der vedkommende kan forsørge seg selv og dem vedkommende har ansvaret for
- Ikke være en trussel mot nasjonal sikkerhet og offentlig orden.

3 Søke om statsborgerskap i praksis

I det følgende beskrives trinnene en person som er invitert til å søke om statsborgerskap, må gjennom. Landinfo antar at med mindre variasjoner er det disse prosedyrene alle som blir invitert til å søke, må følge.

3.1 Første trinn

Prosesen starter med at kandidaten mottar en SMS fra det tyrkiske utlendingsdirektoratet PMM (Presidency of Migration Management) om at vedkommende er kvalifisert til å søke om statsborgerskap (tyrkisk borger 2023). Det er uklart hvem som blir valgt ut som kandidater, eller nøyaktig på hvilket grunnlag. Andre blir kontaktet av guvernørens kontor i provinsen de bor i (Kadkoy 2021, s. 83).

3.2 Andre trinn

Deretter må vedkommende lage en avtale med PMMs regionalkontor i distriktet der vedkommende er bosatt. Til denne første avtalen fyller vedkommende ut søknaden om statsborgerskap og tar med de nødvendige underlagspapirene:

- Oversatt og notarbekreftet kopi av passet
- Fødselsattest
- Utskrift fra sivilregisteret i Syria (ikhraj qaid)
- Helseattest
- Et dokument som viser at vedkommende er i arbeid eller har midler til å forsørge seg selv
- Oppholdstillatelse som viser at vedkommende har lovlig opphold i landet seks måneder etter at søknaden er levert
- Kopi av (ren) straffeattest
- Kvittering for betalt søknadsgebyr

Kadkoy (2021, s. 83) skriver at noen av personene han intervjuet i studien av naturaliserte syrere i Tyrkias tertiære utdanning, også leverte inn kopier av sist oppnådde vitnemål.

I forbindelse med innlevering av søknaden og de nødvendige dokumentene blir det foretatt et intervju, hvor søkeren kan bli spurt om familiebakgrunn, religion, deltagelse i krigen i Syria og eventuelt tap av familie i krigen. Personen Landinfo intervjuet, ble intervjuet på tyrkisk av PMM, og spurt om sitt syn på den tyrkiske Euphrates Shield-operasjonen¹ (tyrkisk borger 2023).

¹ Euphrates Shield er den tyrkiske militæroperasjonen i 2016–17 mot ISIS og kurdiske styrker som resulterte i at et betydelig område langs den tyrkiske grensen kom under kontroll av Tyrkia og deres syriske allierte.

På dette stadiet blir også (pass-)bilde, personalia og biometri tatt.

3.3 Tredje trinn

Etter å ha levert søknaden og de relevante dokumentene, og et innledende intervju, blir man innkalt til et grundigere intervju, enten på lokalkontoret til PMM eller hos guvernøren i provinsen der søkeren er bosatt. I dette intervjuet deltar også etterretningen (MIT, Milli Istihbarat Teşkilatı). Selve intervjuet er kortere, selv om man går dypere inn i enkelte forhold. På dette stadiet er Tyrkia og tyrkisk språk viktig, og man kan bli spurt om hvordan man lærte seg tyrkisk. Manglende kunnskaper om tyrkisk og liten vilje til å lære språket har direkte innvirkning på utfallet av søknaden (tyrkisk borger 2023).

3.4 Fjerde trinn

Etter de to intervjuene blir det foretatt en sikkerhetssjekk av søkeren, blant annet opp mot Interpol. Etterretningen oppsøker ens nabolag, både for å verifisere at søkeren faktisk bor på den oppgitte adressen, og for eventuelt å spørre naboer om søkerens fremtoning (tyrkisk borger 2023; Kadkoy 2021, s. 83).

4 Aksept eller avslag?

En tid etter at fjerde trinn er gjennomført, det kan dreie seg om fire-fem måneder, mottar søkeren et brev om at vedkommende har passert fjerde trinn. Det indikerer at søknaden er godkjent, og søker gir fra seg sin kimlik, ID-kortet. Man får deretter en kimlik hvor det fremgår at man er tyrkisk statsborger; passbilde, personalia og biometri var tatt i første intervju, se 3.2.

Det er mulig å følge søknadsbehandlingen i e-devlet, det tyrkiske motstykket til Altinn. Dersom det kommer opp i portalen at søknaden er 'arkivert', indikerer dette at søknaden er avslått.

Det siste og endelige som skjer, er at presidenten signerer listen med personer som er innvilget statsborgerskap (tyrkisk borger 2023).

5 Syrere med tyrkisk statsborgerskap

I henhold til tall fra tyrkiske myndigheter fikk nesten 300 000 syrere tyrkisk statsborgerskap frem til høsten 2024 (Dünya 2023). I takt med økende anti-flyktning-retorikk er dette mer og mer omstridt i Tyrkia. Som tidligere påpekt, er hvem som får mulighet for å søke om statsborgerskap, bestemt av myndighetene;

statsborgerskap gis for en stor del forankret i unntaksbestemmelser i lovverket (Levkowitz 2023a). Det hersker derfor uklarhet rundt hvem som blir invitert til å søke om statsborgerskap og på hvilket grunnlag.

Høsten 2023 ble Landinfo informert om at alle søknader om statsborgerskap var satt i bero (tyrkisk borger 2023). Dette blir også bekreftet av andre kilder (Hammargren 2023, s. 20).

6 Tilbakekall av statsborgerskapet

Svært mange syrere med tyrkisk statsborgerskap har, som følge av den økende fremmedfiendtligheten, blitt bekymret for at statsborgerskapet skal bli tatt fra dem (The New Arab 2024). På spørsmål om kjennskap til at syrere var blitt fratatt statsborgerskapet, svarte Landinfos kilde at vedkommende, gjennom Facebook, kun kjente til ett slikt tilfelle. Det dreide seg om en person som skal ha jobbet med hawala, beskyldt for å sende penger til ISIS i Syria (tyrkisk borger 2023).

Statsborgerskapsloven stipulerer hva som skal til for at personer risikerer å bli fratatt statsborgerskapet. Dette er forhold som å hjelpe en annen stat mot tyrkiske interesser, yte tjenester til en stat i krig med Tyrkia og å frivillig gjøre militær-tjeneste for en annen stat uten godkjenning av myndighetene. Brudd på en rekke paragrafer i den tyrkiske straffeloven kan også lede til tilbakekall av statsborgerskapet (Turkish Citizenship Law 2018, § 29). Alle paragrafene relaterer til bruk av vold og makt mot statens enhet og integritet (Penal Code 2016, s. 100–104).

6.1 Eksempel på tap av statsborgerskap

Sommeren 2024 ble det kjent at den syriske menneskerettsaktivisten Taha al-Ghazi hadde blitt fratatt sitt tyrkiske statsborgerskap. Han fikk ingen begrunnelse, og har uttalt at han akter å ta saken til retten for å få beslutningen omgjort. Al-Ghazi uttalte at han ikke så saken i sammenheng med medieopptredener i etterkant av de anti-syriske opptøyene i Kayseri i juni/juli 2024, og pekte på at statsborgerskapet ble kansellert 27. mai, en måned før opptøyene (Syrian Observer 2024).

7 Kritikk mot myndighetenes politikk

Den manglende transparensten rundt hvem som plukkes ut som kandidater til å søke statsborgerskap, blir av mange sterkt kritisert (Hammargren 2020, s. 20). Politiske opponenter av det styrende AK-partiet anklager dem og presidenten for å bruke de naturaliserte syrerne til å øke egen oppslutning (Levkowitz 2023b).

Innvendingene kommer samtidig med at det har blitt vanskeligere for andre grupper utlendinger å få fornyet sine oppholdstillatelser, som for eksempel russere som har reist til Tyrkia etter fullskala-invasjonen av Ukraina i 2022 (Russia Post 2024).

Kritikken må også sees på bakgrunn av den økende motviljen i befolkningen mot at syrerne skal bosettes permanent. Det pekes på at motviljen forsterkes av et tiltagende autoritært politisk klima, en pågående økonomisk krise, press mot rettsstaten og ytringsfriheten og manglene til et særegent presidentsystem (Kınıklıoğlu 2020).

Skriftlige kilder

- Enab Baladi (2017, 19. august). *What's new in Turkey with the naturalization of Syrians there?* Istanbul: Enab Baladi. Tilgjengelig fra <https://english.enabbaladi.net/archives/2017/08/whats-new-turkey-naturalization-syrians/> [lastet ned 25. juli 2024]
- Dünya (2023, 17. desember). *Bakan Yerlikaya: 238 bin 55 suriyeli vatandaşlık aldı (Minister Yerlikaya: 238 055 syrere mottok statsborgerskap)*. Istanbul: Dünya Gazetesi. Tilgjengelig fra <https://www.dunya.com/gundem/bakan-yerlikaya-238-bin-55-suriyeli-vatandaslik-aldi-haberi-713813> [lastet ned 26. juli 2024]
- Hammargren, Bitte (2020). *Syrians in Turkey: Guests without a future?* SKL International. Tilgjengelig fra <https://skr.se/download/18.465f0ebe1876f0200384d2cc/1681739681835/SKL%20International%20report%20Syrians%20in%20Turkey.pdf> [lastet ned 6. november 2024]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2024, 28. mars). *Syrians face dire conditions in Turkish-occupied 'safe-zone'*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2024/03/28/syrians-face-dire-conditions-turkish-occupied-safe-zone> [lastet ned 12. november 2024]
- Kadkoy, Omer (2021, november). *Citizenship by invitation: The case of naturalized Syrians in Turkey's tertiary education*. Ankara: Middle East Technical University. Tilgjengelig fra <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/94563> [lastet ned 24. juli 2024]
- Kımkıloğlu, Suat (2020, 21. februar). *Syrian refugees in Turkey: Changing attitudes and fortunes*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik. Tilgjengelig fra <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020C05/> [lastet ned 12. november 2024]
- Levkowitz, Joshua (2023a, 26. mars). *Turkey's xenophobic turn targets stateless Syrians*. Washington D.C.: Foreign Policy. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2023/03/26/turkey-stateless-syrians-earthquake-elections-erdogan-assad/> [lastet ned 26. juli 2024]
- Levkowitz, Joshua (2023b, 19. april). *Naturalized Syrians are in the spotlight ahead of Turkey's upcoming elections*. Washington: The Middle East Institute. Tilgjengelig fra <https://www.mei.edu/publications/naturalized-syrians-are-spotlight-ahead-turkeys-upcoming-elections> [lastet ned 6. november 2024]
- The New Arab (2024, 14. juni). *Fears among Syrian refugees in Turkey as thousands face citizenship withdrawal*. London: The New Arab. Tilgjengelig fra <https://www.newarab.com/news/thousands-syrians-turkey-fear-citizenship-withdrawal> [lastet ned 24. juli 2024]
- Oudeh, Elise Daniaud (2023, 11. oktober). *Welcome no more: How Turkey targets increasingly vulnerable Syrians*. Washington D.C.: The Tahrir Institute for Middle East Policy. Tilgjengelig fra <https://timep.org/2023/10/11/welcome-no-more-how-turkey-targets-increasingly-vulnerable-syrians/> [lastet ned 31. oktober 2024]
- Penal Code (2016, 15. februar). *Penal Code*. Strasbourg: Europakommisjonen. Tilgjengelig fra [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdfid=CDL-REF\(2016\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdfid=CDL-REF(2016)011-e) [lastet ned 12. november 2024]

- PMM, dvs. Presidency of Migration Management (2024, 18. juli). *Temporary Protection; Distribution of Syrians under temporary protection by year*. Ankara: Presidency of Migration Management. Tilgjengelig fra <https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27> [lastet ned 26. juli 2024]
- Russia Post (2024, 5. november). *A temporary welcome: Russians in Turkey since February 2020*. Haag: Global Post. Tilgjengelig fra <https://globalvoices.org/2024/11/05/a-temporary-welcome-russians-in-turkey-since-february-2022/> [lastet ned 7. november 2024]
- The Syrian Observer (2024, 18. juli). Turkey revokes citizenship of Syrian human rights activist Taha al-Ghazi. *The Syrian Observer*. Tilgjengelig fra <https://syrianobserver.com/refugees/turkey-revokes-citizenship-of-syrian-human-rights-activist-taha-al-ghazi.html> [lastet ned 21. august 2024]
- Temporary Protection Regulation (2014, 22. oktober). *Temporary Protection Regulation*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/legal/decrees/natlegbod/2014/en/108062> [lastet ned 12. november 2024]
- Turkish Citizenship Law (2018, april). *Turkish Citizenship Law*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2018/en/20483> [lastet ned 30. juli 2024]
- UNHCR (u.å.a). *Refugees and asylum seekers in Turkey*. UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/tr/en/refugees-and-asylum-seekers-in-turkey> [lastet ned 25. juli 2024]
- UNHCR (u.å.b). *Temporary protection in Türkiye*. UNHCR. Tilgjengelig fra <https://help.unhcr.org/turkiye/information-for-syrians/temporary-protection-in-turkey/> [lastet ned 26. juli 2024]

Muntlige kilder

Tyrkisk borger med syrisk opphav, intervju, Istanbul høsten 2023